

Statsbudsjettet Meld. St. 1 (2021-2022), Prop. 1 S (2021-2022) og Prop. 1 LS (2021-2022)

Arbeidsgiverforeningen Spekter mener Solberg-regjeringen har lagt fram et ansvarlig forslag til Statsbudsjett for 2022. Når samfunnet skal tilbake til normalen etter pandemien må oljepengebruken normaliseres, og vi må få langt flere ut i arbeidslivet. Spekter støtter hovedtrekkene i statsbudsjettet for 2022.

Høyere budsjettunderskudd i dag svekker bærekraften i statsfinansene i morgen. Det er derfor avgjørende at regjeringen Gahr Støre og det nye flertallet på Stortinget viderefører ansvarligheten i finanspolitikken.

Arbeidslinjen må forsterkes

Høy sysselsetting sikrer vekst, og det bidrar også til å redusere forskjeller og utenforskap. Hvordan vi forvalter arbeidskraften vår har vesentlig betydning for vår fremtidige verdiskaping og velferd.

Sysselsettingen i Norge har vært fallende de siste årene, og det er et betydelig potensial for økt sysselsetting i flere grupper i samfunnet. Det gjelder blant annet kvinner i deltidsstillinger og blant innvandrere.

Spekter mener at vi må gjøre utdanningssystemet mer effektivt ved å redusere frafall og forsinkelser i høyere utdanning, samt ved at flere arbeider lengre før de går av med pensjon. Befolkningens kompetanse og evne til å ta i bruk ny teknologi skaper store verdier, som både skal finansiere velferden og redusere det offentlige utgiftsnivået.

Forslaget om jobbfradrag for unge bør avvises

I statsbudsjettet er det foreslått et jobbfradrag for unge arbeidstakere fra 17 til 29 år. Spekter støtter ikke til forslaget om et særskilt jobbfradrag for unge, og mener forslaget bør avvises.

Det foreslåtte jobbfradraget har en betydelig kostnad på ca. 1,5 milliarder kroner årlig. Det er svært usikkert hvilken effekt et slikt forslag vil få på sysselsettingen blant unge.

Spekter viser til at Sysselsettingsutvalget i sin første utredning (NOU 2019:7) vurderte virkningene av å innføre et generelt jobbfradrag, og konkluderte med at det kun vil gi moderate sysselsettingseffekter sammenlignet med provenytapet. Utvalget poengterte imidlertid også at en mulig avgrensning for å redusere provenytapet kan være å forbeholde fradraget til barneforeldre eller grupper med lav yrkesdeltakelse. Dette er ikke hensyntatt i forslaget til statsbudsjett.

Spekter viser til at Solberg-regjeringen nedsatte 18. juni et særskilt skatteutvalg som skal ta en helhetlig gjennomgang av skatte- og avgiftssystemet. Utvalget er gitt frist til 1. november 2022. Etter Spekters vurdering er det naturlig at forslaget om et særskilt jobbfradrag for unge vurderes og utredes nærmere av dette utvalget.

Fortsatt koronatiltak for samfunnskritiske virksomheter

Det er fortsatt utfordringer innenfor enkelte sektorer som vil slite med senskader etter pandemien, også utover i 2022. Spekter vil

derfor advare mot å avvikle støtteordninger for raskt for virksomheter som har et særlig samfunnsoppdrag, og som har blitt rammet av koronapandemien.

Det må settes inn tiltak slik at vi ikke får en varig svekkelse av for eksempel togtilbudet og øvrig kollektivtrafikk utover i 2022. I kollektivtrafikken har antall reisende vært redusert med 35 til 50 prosent under Covid-19-pandemien, og bilen har økt sin andel av transportproduksjonen. Sviktende inntekter i første halvdel av 2022 vil kunne tvinge bransjen til å redusere tilbudet fremfor å foreta en offensiv omstilling. Spekter frykter dette vil gi et dårligere tilbud i form av færre ruter og avganger. Det vil redusere attraktiviteten og konkurranseevnen for tilbudet, noe som vil gjøre det enda vanskeligere å få reisende til å velge kollektivtransport fremfor bilen.

ABE-reformen må avvikles

Spekter mener at fellesskapets ressurser må brukes på en mest mulig effektiv måte, og det er positivt med reformer og grep som gir insentiver til mer effektiv statlig drift. Spekter mener imidlertid at tiltakene må målrettes på en langt bedre måte enn slik avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen (ABE-reformen) er innrettet. I en nylig publisert FAFO-rapport konkluderes det med at ABE-reformen innenfor kultursektoren bl.a. har gått utover den kunstneriske kjernevirksomheten og tilbudet til publikum, både når det gjelder muligheten for å ta kunstnerisk risiko, kvaliteten i tilbudet, aktivitetsomfanget og tilgjengeligheten.

Reformen er lite målrettet. Det flate kuttet synes å ramme hardest de virksomhetene som allerede har effektivisert, og gir heller ikke de nødvendige incentiver til omstilling der effektiviseringspotensialet kan være større. Insentivene for omstillingsarbeid må være mer målrettet og det må gi virksomhetene større forutsigbarhet i sitt arbeid for å sikre effektiv

drift. Da kreves det langsiktighet og stabile rammevilkår for virksomhetene.

Spekter er derfor glad for signalene i Hurdalsplattformen om at ABE-reformen skal avvikles, samt at det understrekes i plattformen at vi skal ha en effektiv offentlig sektor.

Perspektivmeldingen må få økt politisk relevans

Perspektivmeldingen er et av de viktigste dokumentene som legges fram i løpet av stortingsperioden. Perspektivmeldingen gir politikerne som skal vedta statsbudsjettene mulighet til å vurdere bærekraften i offentlige finanser flere tiår fram i tid og løfte debatten om de store veivalgene for norsk økonomi.

Regjeringen legger frem Perspektivmeldingen våren før det skal gjennomføres stortingsvalg. Meldingen debatteres dermed i Stortinget helt på tampen av stortingsperioden. Den legges fram for et Storting som kan ha en annen politisk sammensetning noen måneder seinere. Perspektivmeldingen bør derfor fremmes tidligere i stortingsperioden.

Perspektivmeldingen bør få en mer framtredd plass i samfunnsdebatten og som styringsdokument for budsjettpolitikken. Oppfølging av Perspektivmeldingen bør derfor debatteres som egen sak i Stortinget årlig, og da i forkant av debatten om Nasjonal- og Statsbudsjettet. Dette vil kunne bidra til å sikre en mer helhetlig og langsiktig tilnærming til den økonomiske styringen av landet og velferdsstatens bærekraft, og det vil gi Regjeringen og Stortinget mulighet til å skape større forståelse og aksept for det langsiktige økonomiske utfordringsbildet.